ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 9.9.2024 г.
COM(2024) 395 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

в съответствие с член 278а от Митническия кодекс на Съюза относно напредъка през 2023 г. при разработването на електронните системи, предвидени в Кодекса

{SWD(2024) 214 final}

Съдържание

1. ВЪВЕДЕНИЕ 2
2. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА 2
3. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОЕКТИТЕ ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СИСТЕМИ ПО МКС 3
4. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА НАПРЕДЪКА ПРИ ЕЛЕКТРОННИТЕ СИСТЕМИ ПО МКС 4
4.1 Завършени проекти преди 2023 г. 4
4.2 Текущи проекти 5
4.2.1 Трансевропейски проекти 5
4.2.2 Национални проекти 9
4.3 Рискове от забавяне на внедряването на информационните системи по МКС 12
4.4 Смекчаващи действия 14
4.5 Актуално състояние по отношение на държавите, обхванати от процеса на разширяване 17
5. ОБОБЩЕНИЕ И ЗАКЛЮЧЕНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО 17

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Това е **петият годишен доклад за напредъка при въвеждането на останалите електронни системи, изготвен в съответствие с член 278а** от Митническия кодекс на Съюза (МКС)[1] относно напредъка при разработването на електронните системи, предвидени в МКС[2]. Настоящият доклад съдържа подробности за продължаващия напредък при разработването на електронните системи и описва развитията към постигане на изцяло цифрова митническа среда от влизането в сила на МКС. За тази цел той се основава на работната програма за МКС (РП за МКС)[3], създадена през 2019 г., която се смята за изходна линия за докладване на напредъка.

МКС влезе в сила на 1 май 2016 г. и след изменението му през 2019 г.[4] като крайни срокове за постепенното приключване на проектите във връзка с прехода и внедряването на информационните системи бяха определени 2020 г., 2022 г. и 2025 г. Съществуващите електронни или основаващи се на хартиен носител системи може да продължат да се използват за приключването на митническите формалности (така наречените „преходни мерки“) до влизането в експлоатация на новите или подобрените електронни системи, предвидени в МКС. Този правен инструмент се използва за насочване и подпомагане на постепенния и сложен триизмерен процес на преход към изцяло цифрова митническа среда, като се отчитат взаимозависимостите между системите.

Следва да се отбележи, че по време на изготвянето на настоящия доклад РП за МКС от 2019 г. беше предмет на преразглеждане, наред с другото въз основа на получените от държавите членки данни за напредъка като част от подготовката на доклада. Новата РП за МКС е инструментът за направляване на държавите членки към общо и осъществимо изпълнение на незавършените проекти, като се оставя повече възможност за гъвкавост при спазването на крайните срокове, но въпреки това се запазва необходимият натиск за пълно изпълнение на РП за МКС до 31 декември 2025 г. По тази причина докладът включва подход, ориентиран към бъдещето, що се отнася до готовността спрямо датите в новата РП за МКС[5], която беше приета от Комисията на 15 декември 2023 г.

2. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА

Проектите, изброени в РП за МКС, могат да бъдат разпределени в три категории системи:

i) **централни трансевропейски системи**, които трябва да бъдат разработени или подобрени от Комисията (като при тях често се налага и държавите членки да разработват или подобряват свои национални системи);

ii) **децентрализирани трансевропейски системи**, които трябва да бъдат разработени или подобрени от Комисията, но имат съществен национален компонент, който трябва да бъде внедрен от държавите членки; и

iii) **национални системи**, които трябва да бъдат разработени или подобрени единствено от държавите членки.

В настоящия доклад се анализира осъщественият осезаем напредък при всички тези системи,

---

[1] Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 г. за създаване на Митнически кодекс на Съюза (ОВ L 269, 10.10.2013 г., стр. 1—101).

[2] Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета:
2019 г.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
2020 г.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
2021 г.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
2022 г.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029.

[3] Решение за изпълнение (ЕС) 2019/2151 на Комисията от 13 декември 2019 г. за създаване на работна програма относно разработването и въвеждането на електронните системи, предвидени в Митническия кодекс на Съюза (ОВ L 325, 16.12.2019 г., стр. 168—182, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32019D2151).

[4] Регламент (ЕС) 2019/632 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 952/2013 с цел да се удължат преходните мерки за използване на средства, различни от средствата за електронна обработка на данни, предвидени в Митническия кодекс на Съюза (ОВ L 111, 25.4.2019 г., стр. 54—58).

[5] Решение за изпълнение (ЕС) 2023/2879 на Комисията от 15 декември 2023 г. за създаване на работна програма относно разработването и въвеждането на електронните системи, предвидени в Митническия кодекс на Съюза (ОВ L 2023/2879, 22.12.2023 г., стр. 1—17, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879).

като се очертават обхватът и планирането на всеки проект (раздел 3). В него се отбелязват също така потенциалните забавяния, когато такива са установени, както и предвидените смекчаващи мерки (раздел 4). Цялостната оценка на напредъка по изпълнението на РП за МКС е обобщена в заключението на настоящия доклад (раздел 5).

Повече подробности за планирането и състоянието на всеки проект са дадени в работния документ на службите на Комисията[6], публикуван заедно с настоящия доклад. Докладът и работният документ на службите на Комисията са съставени въз основа на информация, събрана **от следните източници:**

1) националните планове, които държавите членки са длъжни да представят два пъти годишно (през януари и юни);

2) проучване, разпространено сред държавите членки и собствените служби на Комисията, за да се установи действителният напредък по плановете.

Получените данни са както количествени — под формата на изпълнени или пропуснати крайни срокове и основни етапи, така и качествени — под формата на подробни описания, обхващащи очакваната сложност на проектите, предизвикателствата, предвижданите рискове, забавянията и причините за тях, както и планираните и/или предприетите смекчаващи мерки.

През текущата година от държавите членки беше поискано да предоставят информация за поуките, извлечени по време на разработването на проектите, и за евентуалните нужди от допълнителна подкрепа.

3) двустранни срещи на високо равнище между дирекциите по информационни технологии на митниците на държавите членки и генерална дирекция „Данъчно облагане и митнически съюз“ на Комисията.

Резултатите от проучването дадоха на Комисията ясна представа за състоянието на всяка система. Въпреки това Комисията прецени, че е важно да получи актуални знания, за да постигне пълно и точно разбиране на състоянието на всеки от проектите по МКС от страна на държавите членки, да вникне в проблемите, с които те се сблъскват, и да предостави идеи за подобряване на проблемните ситуации.

4) резултати от трансевропейските програми за координация и мониторинг.

Настоящият доклад съдържа и анализ, основан на по-подробна информация, докладвана от държавите членки в рамките на координационните програми, въведени от 2020 г. насам за трансевропейските системи.

3. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОЕКТИТЕ ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СИСТЕМИ ПО МКС

В зависимост от архитектурата на системата, договорена от държавите членки и Комисията за всяка от системите, се определят и **разпределят ролите** и **отговорностите** за разработването, въвеждането, експлоатацията и поддръжката съгласно заложеното в Регламента за изпълнение относно техническите разпоредби за електронните системи, в който е описано от какви компоненти следва да се състоят тези системи и какъв е техният характер — национални (разработени на национално равнище) или общи (разработени на равнището на ЕС).

В съответствие с член 103 от този регламент Комисията разработва, изпитва, въвежда и управлява **общите компоненти**, които може да бъдат изпитвани от държавите членки. Държавите членки разработват, изпитват, въвеждат и управляват **националните компоненти**. Държавите членки гарантират, че националните компоненти са **оперативно съвместими** с общите компоненти. Комисията изготвя и поддържа в тясно сътрудничество с държавите членки **общите спецификации за децентрализираните системи**. Държавите членки разработват,

[6] Работен документ на службите на Комисията, придружаващ доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета съгласно член 278a от Митническия кодекс на Съюза относно напредъка при разработването на електронните системи, предвидени в Кодекса, SWD(2024) XX final.

експлоатират и поддържат **интерфейси** за осигуряване на функционалната възможност за децентрализираните системи, необходима за обмена на информация с икономическите оператори и други лица чрез националните компоненти и интерфейси, както и с други държави членки чрез общите компоненти.

От 2022 г. насам **методологията на проектите** за разработването на системите е допълнително оптимизирана. От страна на Комисията моделирането на организационните процеси, моделирането на данните, както и техническите спецификации са разработени в по-голяма степен паралелно и в тясно сътрудничество от самото начало с експерти в областта на правото, бизнеса и информационните технологии. Този метод на най-добрите практики е въведен и от повечето държави членки. Освен това налице е развитие към възприемане на по-гъвкави методологии за разработване на електронните системи по МКС, което позволява постепенно нарастваща потребителска функционална възможност чрез бързи и по-управляеми версии на софтуера. Комисията адаптира подхода и документацията си за трансевропейските системи, за да осигури условия за тази гъвкавост и да подпомогне държавите членки да постигнат по-бърз напредък. Това е отразено и в новата РП за МКС.

Държавите членки и Комисията продължиха да провеждат редовни срещи в рамките на Координационната група за електронни митници (КГЕМ), за да определят и съгласуват проектните документи за всяка трансевропейска система. КГЕМ е също така форумът, който направлява и координира дейностите между държавите членки и Комисията. Освен това Комисията провежда системни консултации с търговската общност чрез Контактната група по търговията (КГТ). Държавите членки носят отговорността за поддържането на пряк контакт със своите икономически оператори във връзка с националните планове и документацията за търговците. След като системата бъде готова, от изключителна важност е държавите членки да осигурят плавен преход от съществуващите към подобрените системи. Това е от жизненоважно значение, за да се предотврати всякакво въздействие върху търговските и митническите операции.

4. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА НАПРЕДЪКА ПРИ ЕЛЕКТРОННИТЕ СИСТЕМИ ПО МКС

РП за МКС съдържа седемнадесет проекта, насочени към въвеждането на необходимите електронни системи, като този брой включва четиринадесет трансевропейски проекта, за които отговарят Комисията и държавите членки, и три, за които отговорността е единствено на държавите членки.

4.1 Завършени проекти преди 2023 г.

Комисията докладва за успешното въвеждане на следните **девет нови системи или подобрявания**:

- МКС: система за регистрирани износители — *REX* (нова): въведена през 2017 г.;
- МКС: митнически решения — *CDS* (нова): въведена през 2017 г.;
- МКС: пряк достъп за търговците до европейските информационни системи — *ЕУП и ЦП* (единно управление на потребителите и цифров подпис) (нова): въведена през 2017 г.;
- МКС: система за регистрация и идентификация на икономическите оператори 2 — *EORI2* (подобряване): въведена през 2018 г.;
- МКС: Наблюдение 3 — *SURV3* (подобряване): въведена през 2018 г.;
- МКС: обвързваща тарифна информация — *ОТИ* (подобряване): въведена през 2019 г.;
- МКС: одобрени икономически оператори (*ОИО*) (подобряване): въведена през 2019 г.;

- МКС: информационни листове за специални режими — *INF* (нова): въведена през 2020 г.;
- МКС: система за контрол на вноса 2 — пусков етап 1 — *СКВ2 — пусков етап 1* (подобряване): въведена през 2021 г.

4.2 Текущи проекти

Целта на настоящия доклад е да се подчертаят постиженията и предизвикателствата, възникнали при изпълнението на текущите проекти през 2023 г.

В раздел 4.2.1 е направен преглед на **шестте трансевропейски проекта**, планирани за въвеждане между 2023 и 2025 г. В РП за МКС от 2019 г. за четири от тези проекти беше заложен краен период на въвеждане през 2023 г., но тъй като някои държави членки съобщиха за трудности, през 2023 г. РП за МКС беше преразгледана.

В раздел 4.2.2 е описано изпълнението на **трите национални проекта**, а именно „*Уведомление за пристигане*“, „*Уведомление за представяне*“ и за „*Временно складиране*“, „*Специални режими*“ и „*Национални системи за вноса*“. Първоначално се планираше тези проекти да бъдат въведени в експлоатация до 31 декември 2022 г., както е определено в МКС. Поради невъзможността да се спази този краен срок обаче, и както вече беше посочено в годишните доклади за напредъка по МКС, няколко държави членки поискаха дерогация съгласно член 6, параграф 4 от МКС. На 1 февруари 2023 г. Комисията прие решения за изпълнение, с които предоставя дерогации на някои държави членки и удължава срока до 31 декември 2023 г.

4.2.1 Трансевропейски проекти

Трансевропейските проекти следват специфична структура, която може да включва съчетание от централни и национални елементи, както и множество етапи. Както е посочено в член 278, параграф 3 от МКС, те трябва да бъдат завършени не по-късно от 31 декември 2025 г. Кратко описание и напредъкът за всеки проект са представени по-долу:

1) **МКС: управление на обезпеченията** — GUM (нова): цели да осигури разпределяне и управление в реално време на различните видове обезпечения в целия ЕС, като вниманието е насочено към повишаване на скоростта на обработване и подобряване на проследимостта и мониторинг на обезпеченията между митническите учреждения.

   Напредък: През 2023 г. бяха осигурени ръководство за бизнеса, модул за електронно обучение и обучителни сесии по информационни технологии. Налице е нисък риск, що се отнася до навременното въвеждане на *GUM — компонент 1*, който трябва да бъде внедрен на централно равнище до 11 март 2024 г.

   По отношение на *GUM — компонент 2*, от държавите членки се очаква да установят оперативни връзки с централния компонент между март 2024 г. и юни 2025 г. Според преобладаващата информация от държавите членки навременното изпълнение на проекта е свързано с нисък риск. До второто тримесечие на 2023 г. седем държави членки съобщиха, че са приключили с въвеждането на своя национален компонент, а за други работата продължава. Две предвиждаха забавяния за постигането на основния етап.

2) **МКС: система за контрол на вноса 2** — *СКВ2* (подобряване): цели да се повишат безопасността и сигурността на веригата на доставки чрез подобряване на качеството на данните, регистрирането, наличността и обмена на предварителна информация за товарите.

   Напредък: *СКВ2 — пусков етап 2* разширява обхвата на системата, така че тя да включва всички товари (включително експресни и пощенски пратки), въвеждани в ЕС по въздух.

   Централната система *СКВ2 — пусков етап 2* беше въведена от Комисията на 1 март 2023 г. в съответствие със законоустановения срок.

Що се отнася до готовността на държавите членки да изпълнят своята част, дванадесет държави членки въведоха *СКВ2 — пусков етап 2* до 1 март 2023 г. На други дванадесет държави членки бяха предоставени дерогации за удължаване на крайния срок за въвеждане до 30 юни 2023 г.[7] поради висок риск от забавяния. Към края на 2023 г. за двадесет и шест държави членки пусков етап 2 е вече в експлоатация. За останалите държави членки се предвижда да се свържат през първата половина на 2024 г.

Търговците преминаха постепенно до октомври 2023 г., но в края на годината приблизително 40 въздушни превозвачи все още не бяха. Държавите членки носят отговорност за спазване на изискванията на СКВ2 от страна на икономическите оператори. Комисията наблюдава постепенното включване на икономическите оператори заедно с държавите членки и съответните търговски асоциации. Комисията напомни на държавите членки да предприемат всички необходими действия (включително евентуално налагане на санкции) срещу продължаващото неспазване на изискванията от страна на икономическите оператори.

Разработването на *СКВ2 — пусков етап 3* започна по график. По информация на повечето държави членки проектът е нискорисков и се движи по график системата да бъде напълно въведена до датата, посочена в РП за МКС.

3) **МКС: доказателство за съюзен статус** — *PoUS* (нова): цели съхранение, управление и извличане на всички доказателства, които търговците представят, за да докажат съюзния статус на своите стоки. Поради зависимостта от митническия манифест за стоките (CGM) на МКС и единната европейска среда за морско информационно обслужване (EMSWe), проектът ще бъде завършен на два различни етапа, за да се сведат до минимум рисковете и несъответствията.

Напредък: *PoUS — пусков етап 1* трябва да бъде въведен в експлоатация до 1 март 2024 г., като рискът от забавяне е нисък.

Що се отнася до *PoUS — пусков етап 2*, Комисията завърши техническите спецификации през второто тримесечие на 2023 г., а дейностите по изпитване на съответствието са планирани да приключат през третото тримесечие на 2025 г. Комисията следва своя график за навременното изпълнение на проекта. Трябва да се отбележи обаче, че с оглед на разликата между датата на въвеждане на митническия манифест за стоките (CGM) от *PoUS — пусков етап 2* (2 юни 2025 г.), и датата на въвеждане на единната европейска среда за морско информационно обслужване (EMSWe) (15 август 2025 г.), в новата РП за МКС беше предвидено съгласуване на тези дати. Поради това въвеждането в новата РП за МКС беше насрочено за 15 август 2025 г.[8] Налице е среден риск, свързан с проекта, предвид проблемите при напредъка по внедряването на EMSWe.

4) **МКС: централизирано оформяне на вноса** — *CCI* (нова): цели да позволи на икономическите оператори да поставят стоки под митнически режим, като подадат на мястото си на установяване митническа декларация за стоки, които са представени в друга държава членка. Изградена на основата на новите *национални системи за вноса*, CCI ще автоматизира централизираното митническо оформяне на европейско равнище.

Напредък: Що се отнася до *CCI — етап 1*, Комисията напредва в съответствие с графика и с текущите изпитвания на съответствието с държавите членки. Налице е среден до висок риск по проекта поради това, че той зависи от готовността на

[7] Решение за изпълнение (ЕС) 2023/438 на Комисията от 24 февруари 2023 г. за предоставяне на дерогация, поискана от някои държави членки съгласно Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета, за използване на средства за обмен и съхранение на информация относно пусков етап 2 на системата за контрол на вноса 2 (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 56—58).

[8] Датата е съответно актуализирана при преразглеждането на РП за МКС от 2023 г.

държавите членки да подобрят националните си системи за вноса (NIS), което е предварително условие за въвеждането на CCI.

С оглед на докладваните забавяния при въвеждането на *CCI — eman 1* след 1 декември 2023 г. Комисията прилага нов повтарящ се подход, като дава приоритет на стандартните декларации и свободата да се избира вида на съобщението, като същевременно удължава крайния срок за *CCI — eman 1*[9], и насрочва окончателното въвеждане за 1 юли 2024 г., което е отразено в новата РП за МКС.

По отношение на *CCI — eman 2* Комисията финализира техническите спецификации през 2022 г., доста преди периода на въвеждане, планиран да протече между октомври 2023 г. и 2 юни 2025 г.

Що се отнася до оценката на степента на завършеност на пълната система за CCI, повечето държави членки съобщиха, че разработването напредва, като е налице среден риск, свързан с навременното изпълнение на проекта спрямо крайния срок за *CCI — eman 2*.

Някои държави членки изразиха намерението си да въведат *CCI — eman 1* и *CCI — eman 2* заедно.

5) **МКС: нова компютризирана система за транзит** — *NCTS* (подобряване): цели се привеждане в съответствие на съществуващата система за съюзен транзит и общ транзит с правните разпоредби на новия МКС, включително с новите изисквания за данните на МКС и интерфейсите с други системи.

Напредък: Като цяло по *NCTS — eman 5* е постигнат значителен напредък. Въпреки това беше счетено, че проектът е свързан с висок риск, тъй като крайният срок за въвеждане — 1 декември 2023 г. — не можа да бъде постигнат от редица държави членки. Поради това бе договорен нов подход, който е отразен в новата РП за МКС. Това означава, че *NCTS — eman 5* може да се осъществи на две стъпки: основни функционални възможности — до 1 декември 2023 г., като непрекъснатостта на дейността е съобразена с МКС, и неосновни функционални възможности — до 2 декември 2024 г.

Както е видно от фигура 1, три държави членки започнаха експлоатация най-късно през февруари 2023 г., а други четири се присъединиха към тях най-късно през септември 2023 г. Всички държави членки, с изключение на шест, се ангажираха да започнат експлоатация на основните функционални възможности най-късно на 1 декември 2023 г., а повечето от тях потвърдиха, че пълната експлоатация както на основните, така и на неосновните функционални възможности ще започне най-късно на 1 декември 2024 г.

[9] Подходът е представен през 2023 г. в контекста на преразглеждането на РП за МКС и МГСП-М. Предвижда се периодът на въвеждане на *CCI — eman 1* да продължи до края на второто тримесечие на 2024 г., като крайният срок за въвеждане е 1.7.2024 г.

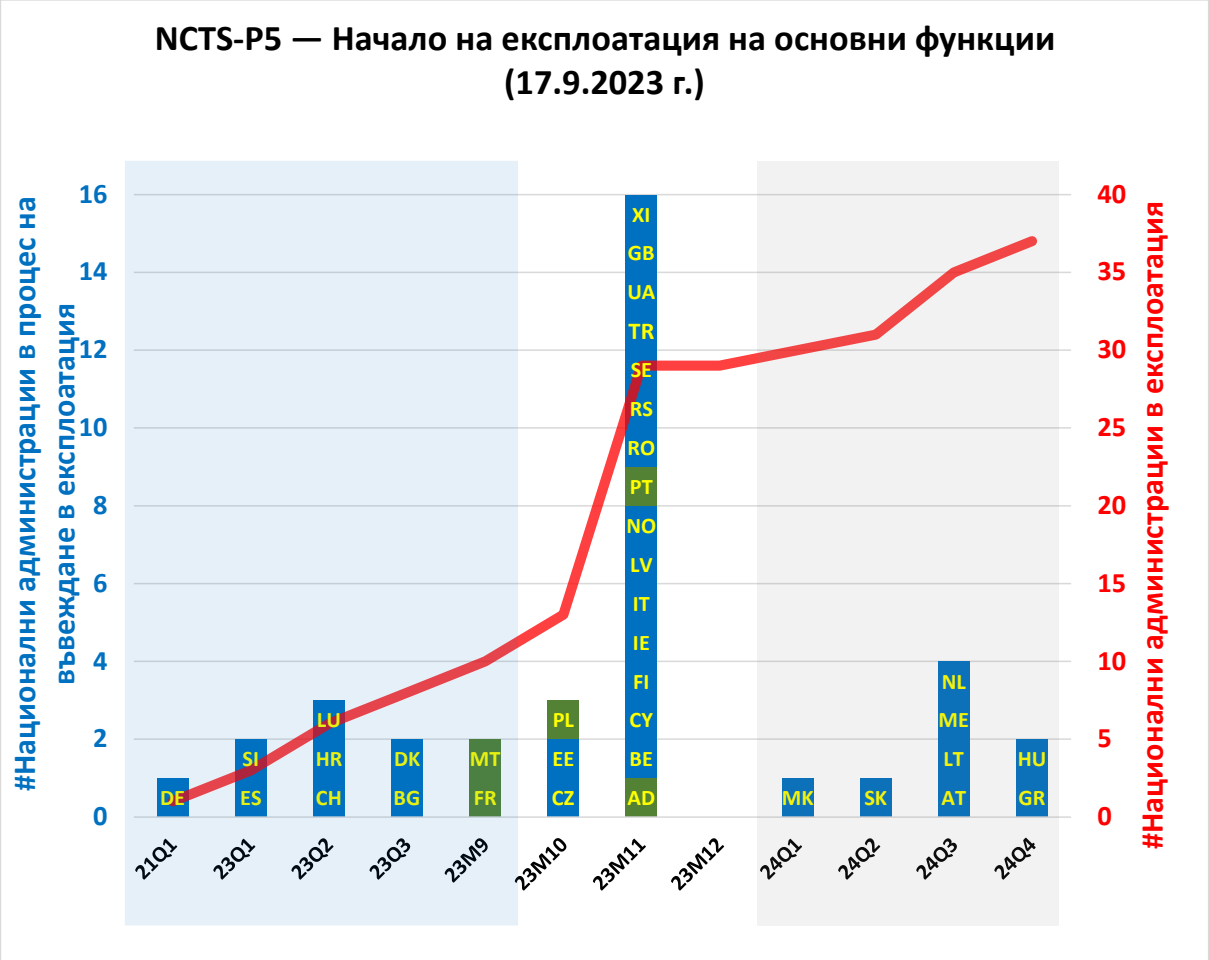

Фигура 1 — NCTS — етап 5: Въвеждане в експлоатация от националните администрации

По отношение на *NCTS — етап 6* графикът е синхронизиран с този за *СКВ2 — пусков етап 3*[10] в новата РП за МКС и новият период на въвеждане установява ясен краен срок за NCTS — етап 5. С тези промени следва да се преодолее рискът от забавяния и да се даде възможност на държавите членки и търговците да определят своята стратегия и действия, за да бъдат готови до новите дати. Следователно рискът, свързан с този проект с оглед на финализирането му до 1 септември 2025 г., е сведен до нисък.

6) **МКС: автоматизирана система за износа** — (AES) (подобряване): цели се изпълнение на изискванията на МКС по отношение на износа и напускането на стоки.

Напредък: По отношение на AES държавите членки докладваха за значителен напредък при въвеждането на своите национални приложения за износ през 2023 г. Въпреки това, тъй като крайният срок за въвеждане — 1 декември 2023 г. — не можа да бъде постигнат от редица държави членки, което доведе до преразглеждане на плана в РП за МКС, за проекта е определен висок риск. AES може да се внедри на три етапа: първи — основни функционални възможности (1 декември 2023 г.), втори — интерфейс с акцизите (февруари 2024 г.) и накрая — неосновни функционални възможности (2 декември 2024 г.).

[10] Както е предвидено в новата РП за МКС, *NCTS — етап 5* ще бъде напълно въведена до 21 февруари 2025 г. Преходният период от *NCTS — етап 5* към *NCTS — етап 6* е предвиден да бъде между 1.3.2025 г. и 1.9.2025 г. — по време на същия период, през който *СКВ2 — пусков етап 2* ще премине към *СКВ2 — пусков етап 3*, което ще позволи синхронизирането между двете системи.

С тези промени следва да се преодолее рискът от забавяния и да се даде възможност на държавите членки и търговците да определят стратегията за спазване на новите срокове, тъй като неспазването им би породило среден до висок риск за навременното изпълнение до края на 2024 г.

От фигура 2 е видно, че до септември 2023 г. осем държави членки са започнали международни операции за AES. Други осем държави членки, заедно с Комисията, в момента изпълняват плановете си за въвеждане, за да осигурят навременното им въвеждане в експлоатация. По-голямата част от държавите членки потвърдиха ангажимента си да започнат експлоатация на основните функционални възможности най-късно на 1 декември 2023 г., а на основните и неосновните функционалности — най-късно на 2 декември 2024 г.

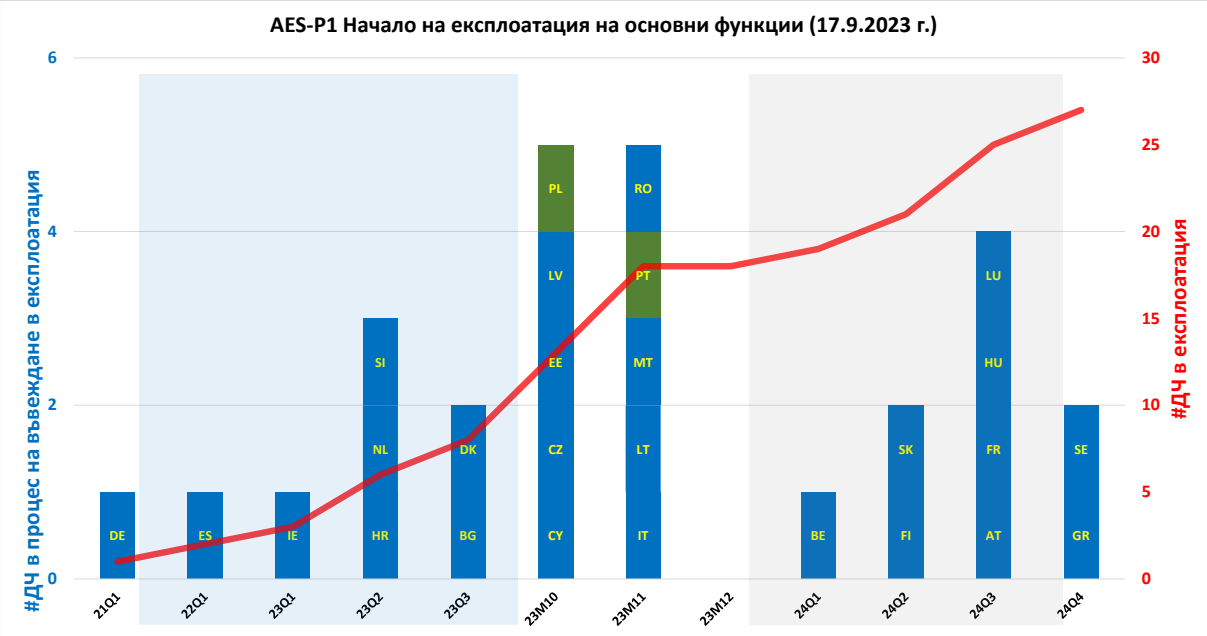

Фигура 2 — Въвеждане в експлоатация на AES от държавите членки

В обобщение, Комисията продължава да работи по график по останалите трансевропейски проекти, за да спази законоустановените срокове, договорени в контекста на МКС и РП за МКС. Що се отнася до въвеждането от държавите членки на националните компоненти на тези трансевропейски системи, бяха установени сериозни рискове от забавяния, по-специално за *CCI — eman 1*, *AES* и *NCTS — eman 5*, но по тях бяха предприети частични мерки с новата РП за МКС (вж. раздел 4.3).

4.2.2 Национални проекти

Държавите членки трябваше да завършат подобряването на своите **три изцяло национални проекта**[11] до 31 декември 2022 г., в съответствие с член 278, параграф 2 от МКС. Двадесет и две държави членки обаче не можаха да спазят този срок и по тяхно искане им беше предоставена дерогация, с която срокът за въвеждане беше удължен до 31 декември 2023 г.[12]

[11] Този график не включва компонента за износа на националната система за специалните режими, където дейността и планирането са взаимосвързани с автоматизираната система за износа (AES).

[12] Решение за изпълнение (ЕС) 2023/235 на Комисията от 1 февруари 2023 г. за предоставяне на дерогация, поискана от някои държави членки съгласно Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета, за използване на средства за обмен и съхранение на информация, различни от средствата за електронна обработка на данни, за целите на уведомлението за пристигане на плавателен съд или въздухоплавателно средство (ОВ L 32, 3.2.2023 г., стр. 220—222).

Напредъкът по всеки национален проект е представен по-долу и се вижда на фигура 3:

1) **МКС: уведомление за пристигане, уведомление за представяне и временно складиране** (*NA, PN и TS*) — (подобряване): цели да автоматизира националните процеси за въвеждане.

   Напредък: В предишни годишни доклади за напредъка по МКС беше посочено, че навременното осигуряване на националните системи е изложено на риск. Както е илюстрирано, повечето държави членки приключиха внедряването до края на 2023 г. За повече подробности вж. раздел 3.1.2 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

2) **МКС: национални системи за вноса —** *NIS* (подобряване): цели се изпълнение на всички изисквания за процесите и данните, които са свързани с вноса, както е посочено в МКС.

   Напредък: Няколко държави членки докладваха за рискове, свързани с навременното изпълнение на проекта от 2022 г. насам, в резултат на което бяха предоставени дерогации. До края на 2023 г. NIS е въведена от деветнадесет държави членки. Няколко държави членки се нуждаят от допълнителна актуализация, за да бъде проектът напълно завършен; други не са готови с внедряването до края на 2023 г. (краен срок на дерогацията). За повече подробности вж. раздел 3.2.2 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

3) **МКС: специални режими** — *SP* (подобряване): цели се хармонизиране на специалните режими (т.е. митническо складиране, специфична употреба, временен внос и активно/пасивно усъвършенстване).

   Напредък: Като се имат предвид взаимозависимостите с *националните системи за вноса*, двадесет и една държави членки са завършили *SP IMP* до края на 2023 г. За повече подробности вж. раздели 3.3.2 и 3.4.2 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
Краен срок в РП за МКС	31.12.2022 г. с удължаване до 31.12.2023 г. (1)			31.12.2022 г. с удължаване до 31.12.2023 г. (2)	
AT	Не се прилага	21.6.2023 г.	Няма данни	Няма данни	3.2.2025 г.
BE	30.6.2023 г.	5.7.2023 г.	29.11.2023 г.	6.12.2023 г.	6.12.2023 г.
BG	1.3.2023 г.	23.10.2023 г.	23.10.2023 г.	23.10.2023 г.	23.10.2023 г.
CY	7.11.2023 г.	7.11.2023 г.	7.11.2023 г.	7.11.2023 г.	7.11.2023 г.
CZ	1.3.2023 г.	1.3.2023 г.	31.12.2023 г.	1.12.2024 г.	1.12.2024 г.
DE	1.3.2023 г.	6.3.2021 г.	6.3.2021 г.	6.3.2021 г.	6.3.2021 г.
DK	31.10.2023 г.	31.10.2023 г.	15.10.2024 г.	15.10.2024 г.	15.10.2024 г.

Решение за изпълнение (ЕС) 2023/234 на Комисията от 1 февруари 2023 г. за предоставяне на дерогация, поискана от някои държави членки съгласно Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета, за използване на средства за обмен и съхранение на информация, различни от средствата за електронна обработка на данни, за целите на уведомлението за представяне във връзка със стоките, въвеждани на митническата територия на Съюза (ОВ L 32, 3.2.2023 г., стр. 217—219).

Решение за изпълнение (ЕС) 2023/236 на Комисията от 1 февруари 2023 г. за предоставяне на дерогация, поискана от някои държави членки съгласно Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета, за използване на средства за обмен и съхранение на информация, различни от средствата за електронна обработка на данни, за целите на декларацията за временно складиране във връзка с несъюзните стоки, представени пред митница (ОВ L 32, 3.2.2023 г., стр. 223—225).

Решение за изпълнение (ЕС) 2023/237 на Комисията от 1 февруари 2023 г. за предоставяне на дерогация, поискана от някои държави членки, за използване на средства, различни от средствата за електронна обработка на данни, за обмена и съхранението на информация във връзка с митническата декларация за стоки, въвеждани на митническата територия на Съюза, предвидена в членове 158, 162, 163, 166, 167, 170—174, 201, 240, 250, 254 и 256 от Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Митнически кодекс на Съюза (ОВ L 32, 3.2.2023 г., стр. 226—228).

EE	1.10.2023 г.	1.10.2023 г.	1.10.2023 г.	1.7.2021 г.	1.7.2021 г.
ES	Не се прилага	1.3.2024 г.	1.3.2024 г.	30.9.2023 г.	30.9.2022 г.
FI	31.3.2023 г.	31.3.2021 г.	31.12.2022 г.	31.12.2019 г.	30.12.2022 г.
FR	1.7.2023 г.	6.3.2024 г.	6.3.2024 г.	31.12.2024 г.	30.9.2023 г.
GR	31.12.2024 г.	31.12.2024 г.	31.12.2024 г.	31.12.2022 г.	31.12.2024 г.
HR	1.7.2023 г.	1.3.2023 г.	1.12.2022 г.	1.1.2023 г.	1.1.2023 г.
HU	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.	12.10.2023 г.	12.10.2023 г.
IE	Не се прилага	23.11.2020 г.	23.11.2020 г.	24.6.2024 г.	23.11.2020 г.
IT	13.12.2022 г.	13.12.2022 г.	13.12.2022 г.	1.7.2021 г.	1.7.2021 г.
LT	1.3.2023 г.	28.2.2023 г.	31.10.2023 г.	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.
LU	1.3.2023 г.	10.1.2023 г.	10.1.2023 г.	2.5.2023 г.	2.5.2023 г.
LV	24.9.2017 г.	24.9.2017 г.	24.9.2017 г.	3.6.2018 г.	3.6.2018 г.
MT	1.6.2024 г.	1.6.2024 г.	1.6.2024 г.	1.2.2025 г.	1.2.2025 г.
NL	1.7.2023 г.	1.12.2023 г.	1.12.2023 г.	1.4.2022 г.	1.4.2022 г.
PL	1.12.2023 г.	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.	31.12.2023 г.	1.7.2021 г.
PT	28.10.2024 г.	28.10.2024 г.	28.10.2024 г.	28.10.2024 г.	28.10.2024 г.
RO	1.10.2023 г.	1.10.2023 г.	1.10.2023 г.	1.10.2023 г.	31.12.2023 г.
SE	1.3.2023 г.	27.9.2023 г.	1.10.2024 г.	15.3.2022 г.	20.6.2023 г.
SI	1.3.2023 г.	1.3.2023 г.	30.11.2023 г.	1.1.2022 г.	1.1.2022 г.
SK	1.3.2023 г.	1.10.2023 г.	2.6.2025 г.	1.1.2025 г.	11.6.2016 г.

Легенда	
	В съответствие с РП за МКС, допълнителната актуализация до 1 юли 2024 г. и/или предоставената дерогация
	След крайния срок в РП за МКС и/или предоставената дерогация
	Няма данни

(1) До 31.12.2023 г. за държавите членки, на които е предоставена дерогация.
(2) До 31.12.2023 г. за държавите членки, на които е предоставена дерогация, или до 1.7.2024 г., когато се прилага член 2, параграф 4а от Делегиран регламент (ЕС) 2015/2446 на Комисията, какъвто е случаят например с България, Ирландия и Полша.

Фигура 3 — Планиране на въвеждането на националните системи за въвеждане/внос

В обобщение, държавите членки са в процес на завършване на подобряването на своите три изцяло национални проекта. Въпреки че повечето държави членки предвиждат да въведат своите системи до края на 2023 г. в съответствие с предоставения срок на дерогацията, значителен брой държави членки продължават да съобщават за допълнителни забавяния, най-вече за TS и NIS, в резултат на което въвеждането ще продължи след 2023 г. и ще засегне други области.

Забавянията при въвеждането на националните системи за въвеждане в ЕС (уведомление за пристигане/уведомление за представяне/уведомление за временно складиране) нарушават цялостния цикъл на СКВ2 и процесите на поддръжка, оказват влияние върху веригите за доставки и увеличават разходите на икономическите оператори за създаване на временно решение.

Забавянията при подобряването на NIS също имат отрицателно въздействие върху икономическите оператори, като водят до отлагане на използването на всички функционални възможности при вноса, опростяването на формалностите, от които икономическите оператори биха могли да се възползват, като например вписването в отчетността на декларатора. Също така това е важна предпоставка за въвеждането на електронната система, свързана със CCI.

Повече подробности относно забавянията са посочени в раздел 3.2 от работния документ на службите на Комисията.

4.3 Рискове от забавяне на внедряването на информационните системи по МКС

В настоящия доклад се разграничава напредъкът, постигнат от Комисията от напредъка на държавите членки. Разработваните от **Комисията** системи **напредват по график** и не са установени забавяния спрямо законоустановения срок, нито рискове, които биха могли да доведат до забавяне на въвеждането. Забавянията на държавите членки оказват влияние върху напредъка на трансевропейските системи като *СКВ2, CCI, NCTS* и *AES* в тяхната цялост, което от своя страна оказва влияние върху дейностите в обхвата на действие на Комисията. Това води до влагане на повече инвестиционни ресурси в дейности по изпитване на съответствието, както и в дейности по координация и подкрепа в рамките на трансевропейските проекти. Това води и до мобилизиране на допълнително подпомагане за алтернативни национални схеми за разработване и въвеждане и за техния мониторинг, както и до необходимост от поддържане на централни компоненти за по-дълъг период от време през преходните периоди.

Повечето **държави членки постепенно напредват** в разработките, за които са отговорни, въпреки че някои от тях напредват с по-бавни темпове от първоначално планираното. В резултат на това за някои национални и трансевропейски проекти **бяха съобщени забавяния, надхвърлящи законоустановените срокове или сроковете на дерогацията**.

Държавите членки представиха няколко основания за обосновка на забавянията, повечето повтарящи се, които водят до забавяния при разработването на техните системи. Сред тях са липса на финансови и човешки ресурси, конкуриращи се приоритети и въздействието на руската инвазия в Украйна върху митниците. Освен това държавите членки докладваха и за неспособността на националните информационни инфраструктури да посрещнат техническите нужди на проектите, проблеми с капацитета на изпълнителите и зависимости от други заинтересовани страни, прехода и изпитванията с икономическите оператори, забавени или неуспешни покани за подаване на оферти за възлагане на дейности за подизпълнение, тежки процедури за възлагане на обществени поръчки, както и сложна системна интеграция на проектите по МКС.

Въпреки навременното осигуряване от Комисията на функционалните и техническите спецификации за трансевропейските системи в рамките на РП за МКС, все още има няколко държави членки, в които не са възложени тръжни процедури или в които продължават да съществуват значителни проблеми в националните процедури за възлагане на обществени поръчки, което се отразява на навременното осигуряване на системите.

Бяха проведени двустранни срещи между държавите членки и Комисията за обсъждане и решаване на проблеми и за подчертаване на важността да се приоритизират проектите по МКС. В тази връзка Комисията също така предостави съвети относно възможни последващи действия и мерки. **Двадесет и две държави членки подадоха официални искания за дерогация до Комисията** съгласно член 6, параграф 4 от МКС, които са свързани със забавянията на **националните им проекти** след законоустановените срокове. Комисията прегледа исканията и представените в тях обосновки с оглед на конкретните обстоятелства и **издаде решения за изпълнение, с които се предоставят дерогации** на подалите искания държави членки. С дерогациите за „*Уведомление за пристигане*“, „*Уведомление за представяне*“, „*Временно складиране*“, „*Национална система за вноса*“ и „*Специални режими — компонент 2*“ крайният срок беше удължен до 31 декември 2023 г.[13], а с дерогацията за *СКВ2 — пусков етап 2* крайният срок беше удължен до 30 юни 2023 г.

По-долу е представен преглед на дерогациите, поискани от държавите членки:

- За внедряването на „***Уведомление за пристигане***“ дерогация беше предоставена на следните държави членки: AT, BE, BG, CY, CZ, DK, EE, ES, FR, GR, HU, HR, LU, MT,

[13] За видовете транспорт, различни от въздушния, дерогациите за уведомление за пристигане, уведомление за представяне и временно складиране са с продължителност до 29.2.2024 г.

NL, PL, PT, RO, SE, SI и SK. Същевременно BG, CY, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, LT, LU, NL, SE и SI съобщиха, че ще използват *AN*, интегриран в *СКВ2 — пусков етап 2* (въведен от 1 март 2023 г. или от 30 юни 2023 г. за държавите членки, на които е предоставена дерогация). DE и IE посочиха „*Уведомление за пристигане*“ като неприложимо.

- За внедряването на „***Уведомление за представяне***“ дерогация беше предоставена на следните държави членки: AT, BE, CY, CZ, DK, EE, ES, FR, GR, HU, HR, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI и SK.
- За внедряването на „***Временно складиране***“ дерогация беше предоставена на следните държави членки: AT, BE, CY, CZ, DK, EE, ES, FR, GR, HU, HR, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI и SK. Освен това GR съобщи, че се нуждае от удължаване на дерогацията.
- За внедряването на „***Национални системи за вноса — подобряване***“ дерогация беше предоставена на следните държави членки: AT, BG, CY, CZ, DK, ES, FR, GR, HU, LT, LU, MT, NL, PT, RO и SE. Тези забавяния ще се отразят на трансевропейския проект „Централизирано оформяне на вноса“ (*CCI*) и на *„Специални режими“ — компонент 2*, които следват същия график като „*Национална система за вноса — подобряване*“. Освен това GR и SK съобщиха, че се нуждаят от удължаване на дерогацията.
- За внедряването на ***„Специални режими“ — компонент 2*** дерогация беше предоставена на следните държави членки: AT, BG, CY, CZ, DK, ES, FR, GR, HU, LT, LU, MT, NL, PT, RO и SE.
- За внедряването на ***СКВ2 — пусков етап 2*** дерогация беше предоставена на следните държави членки: AT, BE, DK, EE, FR, GR, HR, LU, NL, PL, RO и SE. GR и RO подадоха официално искане за последваща дерогация. Освен това GR и RO съобщиха, че се нуждаят от удължаване на дерогацията. До края на 2023 г. RO все още беше изправена пред проблеми при въвеждането на този пусков етап.

Въз основа на информацията, получена от държавите членки, може да се заключи, че са спазени 71 % от общия брой удължени крайни срокове за 2023 г., предоставени по силата на дерогациите. При останалите 29 % все още съществуват проблеми с въвеждането.

Както е отразено в придружаващия работен документ на службите на Комисията, **няколко държави членки информираха Комисията за забавяния по трансевропейските проекти:**

- За внедряването на ***„Специални режими“ — компонент 1*** планирана дата за въвеждане в експлоатация, която е по-късна от крайния срок, предвиден в РП за МКС, посочиха следните държави членки: FI, FR, GR, HU, LU, MT, PT, SE и SK. За повече подробности вж. раздел 3.3 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.
- За внедряването на ***СКВ2 — пусков етап 3*** следните държави членки съобщиха за дати на въвеждане, които са по-късно от крайния срок, определен в РП за МКС[14]: FI, FR, HR, IE, MT, PT и SK. За повече подробности вж. раздел 4.2 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.
- За внедряването на ***CCI — етап 1*** планирана дата за въвеждане в експлоатация, която е по-късна от крайния срок, предвиден в РП за МКС, посочиха следните държави членки[15]: BE, CZ, DE, DK, ES, FI, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PT, SI и SK. За ***CCI — етап 2*** BE, DE, EE, ES, FI, GR и NL посочиха планирана дата за въвеждане в експлоатация, която

[14] В преразглеждането на РП за МКС за 2023 г. е предвидено въвеждането в пълнота на *СКВ2 — пусков етап 3* от всички държави членки да се осъществи до 3.6.2024 г. Внедряването на системата *СКВ2 — пусков етап 3* е планирано на три етапа: етап 1 по отношение на морските превозвачи и превозвачите по вътрешни водни пътища (с период на въвеждане, започващ на 3.6.2024 г. и приключващ на 4.12.2024 г.); етап 2 по отношение на превозвачите по море и по вътрешни водни пътища, подаващи на равнище хаус (с период на въвеждане, започващ на 12.4.2024 г. и приключващ на 1.4.2025 г.); и етап 3 по отношение на автомобилните и железопътните превозвачи (с период на въвеждане, започващ на 1.4.2025 г. и приключващ на 1.9.2025 г.).

[15] В преразглеждането на РП за МКС за 2023 г. краят на периода на въвеждане е предвиден за 1.7.2024 г.

е по-късна от крайния срок, определен в РП за МКС. За повече подробности вж. раздели 3.6 и 4.4 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

- За внедряването на ***NCTS — етап 5*** AT, ES, FI, GR, HU, IE, LT, LV, MT, NL, PT, SE и SK посочиха забавяния в сравнение с крайния срок за въвеждане в експлоатация, определен в РП за МКС[16]. За повече подробности вж. раздел 3.7 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.
- За внедряването на ***AES — компонент 1*** AT, BE, FI, FR, GR, HU, LU, MT, PT, SE и SK посочиха планирана дата на въвеждане в експлоатация, по-късна от крайния срок, определен в РП за МКС[17]. За повече подробности вж. раздел 3.8 от документа, придружаващ настоящия доклад.
- За внедряването на ***GUM — компонент 2*** следните държави членки посочиха планирана дата на въвеждане в експлоатация, която е по-късна от крайния срок, определен в РП за МКС[18]: BE, DE, DK, GR и HR. За повече подробности вж. раздел 4.1 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

Комисията анализира и наблюдава много внимателно ситуацията по отношение на горепосочените проекти и предприема мерки за увеличаване на подкрепата си — вж. раздел 4.4 по-долу.

В заключение може да се каже, че повечето държави членки се стремят да осигурят въвеждането на **националните проекти** в рамките на новите срокове, предвидени в дерогациите. Някои държави членки обаче продължават да съобщават за забавяния, надхвърлящи сроковете на дерогацията. Освен това тези забавяния могат да окажат отрицателно въздействие върху осигуряването на националните компоненти на трансевропейските системи с краен срок на внедряване 2023 г., тъй като допълнителните усилия се концентрират в по-кратък период от време. Във връзка с осигуряването на **националните компоненти на трансевропейските системи** някои държави членки докладваха за забавяния при определени проекти.

4.4 Смекчаващи действия

Повечето от държавите членки постигнаха значителен напредък по разработването на трансевропейските системи и няколко от тях се опитаха да въведат системите си до края на 2023 г. в съответствие с първоначалните крайни срокове и предвидените дерогации. При някои от тях обаче се наблюдават забавяния, което води до отлагане на плановете им за въвеждане до края на периода на въвеждане или след него. Комисията призова за стриктно придържане към националните им планове за проектите с цел навременно въвеждане.

Държавите членки очертаха различните смекчаващи действия, насочени към преодоляване на (потенциални) забавяния и осигуряване на спазването на законоустановените срокове. Тези действия включват отделяне на допълнителни ресурси, възприемане на гъвкави методологии, разделяне на проектите на етапи и реорганизиране на взаимоотношенията с доставчиците с цел подобряване на ефективността и засилване на сътрудничеството. Други държави членки планират да подобрят организационните структури, да рационализират процесите и да

[16] В преразглеждането на РП за МКС за 2023 г. краят на периода на въвеждане за основните функционални възможности на системата е предвиден за 1.12.2023 г., а за останалите функционални възможности — за 2.12.2024 г. До 2.12.2024 г. всички държави членки и търговци следва да използват системата *NCTS — етап 5*. Краят на прехода е предвиден за 21.1.2025 г.

[17] В преразглеждането на РП за МКС за 2023 г. краят на периода на въвеждане за основните функционални възможности на системата е предвиден за 1.12.2023 г., за разработването на хармонизиран интерфейс с EMCS — за 13.2.2024 г., а за останалите функционални възможности — за 2.12.2024 г. До 2.12.2024 г. всички държави членки и търговци следва да използват системата AES. Краят на прехода е предвиден за 11.2.2025 г.

[18] В преразглеждането на РП за МКС за 2023 г. във връзка с *GUM — компонент 1* се предвижда датата на въвеждане да бъде 11.3.2024 г., а във връзка с GUM — *компонент 2* началото на периода на въвеждане ще бъде определено от държавите членки, като най-ранната възможна дата на въвеждане е 11.3.2024 г.

усъвършенстват планирането, за да подобрят управлението на проектите и вземането на решения. Тези мерки бяха посочени както за националните, така и за трансевропейските проекти.

С оглед на забавянията от страна на държавите членки **Комисията увеличава подкрепата си за държавите членки чрез няколко действия**.

Първо, Комисията **засили наблюдението и мониторинга на програмата за информационните системи, предвидени в МКС,** чрез увеличаване на честотата на докладите за напредъка и организиране на двустранни срещи на равнище директори с всяка държава членка. Въпросът за изпълнението на РП за МКС се разглежда неотменно в рамките на мисиите, провеждани от генералния директор, и на пленарните заседания с генералните директори на държавите членки (в рамките на Групата за митническа политика — ГМП). Държавите членки бяха насърчени да предприемат смекчаващи мерки и да подадат искания за финансиране в рамките на инструмента за техническа подкрепа до 31 октомври 2023 г., за да се подпомогнат разработките на митническите информационни системи.

Комисията продължи да използва таблото за управление на многогодишния стратегически план за митниците (МГСП-М) въз основа на изданието на МГСП-М от 2019 г. и РП за МКС от 2019 г., за да следи напредъка, основните етапи на проектите и да открива забавянията на ранен етап. Таблото се представя на всяко тримесечие на държавите членки в КГЕМ и на търговската общност в КГТ. Освен това РП за МКС и МГСП-М се преразглеждат едновременно в съответствие със стратегическите цели.

В допълнение, както е посочено в РП за МКС и преразглеждането на МГСП-М от 2019 г., Комисията определя конкретни междинни етапи, за да се гарантира безпроблемното въвеждане на децентрализираните трансевропейски системи и да се избегнат допълнителни разходи.

Второ, Комисията **засили помощта си за държавите членки по отношение на трансевропейските системи**, като възприе гъвкав и повтарящ се подход за разработване и въвеждане на електронните системи по МКС. Този метод, който включва създаване на прототипи, бързо разрешаване на проблеми и балансирано работно натоварване както за Комисията, така и за държавите членки, повишава качеството на системата и улеснява постигането на осезаем напредък. След като беше успешно приложен при проектите *AES, NCTS — етап 5* и *СКВ2*, този подход беше добре възприет от държавите членки и търговците.

Освен това Комисията създаде механизъм за сътрудничество между заинтересованите страни от самото начало на проектите, за да се подобрят подготвителните дейности, да се предотвратят трудностите при вземането на решения и да се осигури прозрачност чрез редовно актуализиране на проектите.

Комисията също така продължи да координира и наблюдава програмите за всяка от трансевропейските системи, които изискват значителна работа от страна на държавите членки.

Допълнителни подробности за тези мерки бяха представени в предишния доклад от 2022 г.

- **Във връзка с трансевропейската система СКВ2** Комисията оказа подкрепа на държавите членки и икономическите оператори в техните дейности по разработване на *СКВ2 — пусков етап 2* и *СКВ2 — пусков етап 3* чрез различни средства. Това включваше организиране на специални уебинари, предлагане на помощ чрез често задавани въпроси и координиране на пленарни заседания. Предоставени бяха допълнителни указания за предотвратяване на прекъсвания на външните граници поради забавяния в *СКВ2 — пусков етап 2* (раздел 4.3). Внимателният мониторинг осигури съгласуване на плановете за проектите с основните етапи от осигуряването на информационните системи от страна на Комисията. Накрая, бяха осигурени комуникационни кампании, онлайн обучения и адаптирани информационни листове, както и документация, достъпна в публичната библиотека на Комуникационния и информационен ресурсен център за администрации, предприятия и граждани (CIRCABC).
- **Във връзка с трансевропейските системи *NCTS — етап 5* и *AES*** Комисията продължи с „Програмата за координация на националните администрации“, за да подпомогне

държавите членки при разработването и въвеждането на техните национални компоненти. През 2023 г. обхватът на програмата за координация беше разширен, за да се упражни контрол върху въвеждането в експлоатация от страна на търговците, в сътрудничество с държавите членки:
Дейностите включват специализирано бюро за помощ, виртуални срещи за намаляване на забавянията при разработването от страна на държавите членки, разпространение на актуална информация сред търговската общност и редовно докладване в рамките на КГЕМ и ГМП. От първото тримесечие на 2021 г. насам Комисията публикува консолидирани тримесечни доклади за напредъка по прехода към новите системи, като предоставя КПР за ранно откриване на предупредителни сигнали.

- **Във връзка с трансевропейската система CCI** Комисията създаде специален екип, който да отговаря на въпросите на държавите членки и да координира изпитването на съответствието.

Трето, Комисията потърси мнението на държавите членки относно техните ограничения и необходимата подкрепа за намаляване на рисковете. В **проучване** държавите членки изразиха мнението, че двустранните срещи на равнище директори и техническият диалог с ГД „Данъчно облагане и митнически съюз“ са били изключително полезни. Те оцениха като целесъобразни техническите уебинари и дейностите за обмен на информация, организирани от Комисията. Някои от тях предложиха допълнителни оперативни насоки, помощ за икономическите оператори и цялостно обучение, надхвърлящо настоящите възможности.

Четвърто, въз основа на резултатите от проучването и на двустранните дискусии с държавите членки, липсата на подходящо финансиране често беше посочвана като причина за забавянията. За тази цел Комисията създаде специална **водеща инициатива „ИТП 2024“** в рамките на инструмента за техническа подкрепа (ИТП) за цифровизацията на митниците и данъчното облагане с акцент върху внедряването на информационните системи, предвидени в МКС. В резултат на това шест държави членки представиха предложения за подкрепа на митническите информационни системи. Оценките на предложенията са в ход и ще бъдат финализирани в началото на 2024 г., за да може подкрепата да бъде предоставена през второто тримесечие на 2024 г.

Пето, за да отговори на специфичните нужди, които държавите членки имат при ежедневното управление на проектите за митническите информационни системи, предвидени в МКС, Комисията сключи **договор с консултантско дружество**, което да предоставя пряка подкрепа в зависимост от нуждите и проблемите във връзка със забавянията, които трябва да се решат. Първият пилотен проект, обхващащ три държави членки (FR, MT, GR), започна през четвъртото тримесечие на 2023 г. и ще продължи до второто тримесечие на 2024 г. В зависимост от резултата през 2024 г. може да се започнат допълнителни дейности.

Накрая, Комисията започна работа и по събирането на извлечени поуки и най-добри практики при разработването на проектите за информационни системи. През 2023 г. беше проведено проучване и резултатите от него бяха добавени към работния документ на службите на Комисията. За повече подробности вижте страница 6 от документа, придружаващ настоящия доклад.

Тъй като краят на 2025 г. не е далеч, от държавите членки беше поискано да се придържат към крайните срокове в новата РП за МКС. Остават само още две години за пълното внедряване на информационните системи, предвидени в МКС. **Необходими са изключителни усилия и незабавни действия**, за да се предотвратят забавянията и да се гарантира непрекъснатостта на дейността за трансевропейските системи.

Въпреки че Комисията оказва подкрепа по много начини, както е посочено по-горе, например чрез пренагласяне на датите в новата РП за МКС и осигуряване на постижими крайни срокове, държавите членки носят отговорност за разработването и въвеждането на национални компоненти и системи. Разпределението на ролите се определя и съгласува с всички

заинтересовани страни от самото начало и следва да се спазва през целия жизнен цикъл на проекта.

4.5 Актуално състояние по отношение на държавите, обхванати от процеса на разширяване

И накрая, при прехода към подобрените електронни системи, предвидени в МКС, както и при отчитане на новите подходи към информационните системи, заложени в предложението за реформа, бъдещото разширяване на ЕС ще трябва да бъде включено в картината.

Засега Комисията не следи системно напредъка на държавите кандидатки към цялостно разработване и въвеждане на електронните системи и те не са длъжни да докладват съгласно член 278а от МКС. Въпреки това развитието на техните информационни системи, подпомагащи привеждането им в съответствие с митническото законодателство на ЕС, е ключов елемент в редовните оценки, извършвани от ЕС, с които се измерва напредъкът на държавите кандидатки по пътя към разширяването и в рамките на споразуменията за асоцииране с ЕС.

Има две информационни системи, които вече се прилагат в някои от тези държави, а други се подготвят да го направят:

(1) NCTS като информационната система за подпомагане на прилагането на разпоредбите на Конвенцията за общ транзитен режим (CTC);
(2) свързани информационни системи за взаимно признаване с програмата за ОИО на ЕС.

Актуалното състояние на готовността на държавите кандидатки за членство в ЕС по отношение на тези две информационни системи е различно в отделните държави: Северна Македония, Сърбия, Турция и Украйна вече са договарящи се страни по Конвенцията за общ транзитен режим и следователно използват изцяло NCTS на различни етапи. Само Молдова е разработила система за взаимно признаване на ОИО с ЕС, докато Украйна, Грузия и Турция се подготвят да го направят, поради което разработват националните си информационни системи за тази цел.

Държавите кандидатки ще трябва постепенно да се свържат или да въведат системите, предвидени в МКС, по пътя към присъединяване към митническата територия на ЕС, като в зависимост от планираната дата на присъединяване от тях може да се изиска да отговарят на функционалните възможности на бъдещия център за митнически данни, предложен в пакета за реформа на митниците от 17 май 2023 г., и да се присъединят към този всеобхватен проект.

В бъдеще, като част от подготовката на държавите кандидатки, обхванати от процеса на разширяване, те ще трябва редовно да докладват, ще трябва редовно да се провеждат изпитвания на съответствието, за да се осигури оперативна съвместимост между техните национални системи и тези на държавите членки и на Комисията или на центъра за данни, а ЕС ще трябва да извършва редовна оценка на постигнатите от тях резултати.

5. ОБОБЩЕНИЕ И ЗАКЛЮЧЕНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО

Внедряването на информационните системи, предвидени в МКС, е съвместен проект от общ интерес. Всички заинтересовани страни са твърдо ангажирани с него от самото начало през 2014 г., когато беше приета първата РП за МКС.

В контекста на изготвянето на настоящия доклад Комисията внимателно оцени данните, предоставени от заинтересованите страни през първата половина на 2023 г. Те разкриха смесена картина на напредъка по внедряването на информационните системи, предвидени в МКС: въпреки че всички дейности Комисията се движат по график, общият напредък на държавите членки не е толкова положителен, а разликата между държавите членки стана по-видима, отколкото през 2022 г.

Напредък на държавите членки и последици от забавянията

Забавянията, свързани с националните системи, имаха ясни странични ефекти върху осигуряването на националните компоненти за трансевропейските системи, с което оказаха

пряко въздействие върху други държави членки и икономически оператори. Някои от тези забавяния излагат на риск крайните срокове, установени в законодателството за МКС, и по този начин могат да доведат до: а) нарушения и б) невъзможност за осигуряване на пълна автоматизация на митническите процедури и улеснения и съответно на очакваните ползи за частния сектор и за другите засегнати държави членки, които са направили огромни инвестиции, за да спазят сроковете.

За тази цел тези въпроси бяха разгледани в контекста на преразглеждането на РП за МКС и в новата РП за МКС беше договорен нов подход, който дава приоритет на основните процеси и осигурява повече време за финализиране на цялостното изпълнение на проекта и на сложния преход с всички икономически оператори, които също бяха подчертали в рамките на КГТ възникналите при тях забавяния.

Въпреки че по-голямата част от дейностите на Комисията по проектите не зависят от напредъка на национално равнище, някои видове дейности изискват тясно сътрудничество между Комисията и държавите членки, като например изпитването на съответствието на национален компонент от трансевропейска система. Заради това съпътстващо въздействие може да се отбележи, че забавянията при внедряването на национални компоненти от конкретни държави членки оказват влияние върху общите постижения при изпълнението на трансевропейските проекти и изпълнението на МКС в неговата цялост.

В съответствие с член 6, параграф 4 от МКС дерогации за определени държави членки могат да се предоставят само ако не засягат обмена на информация между държавата членка, която е адресат на дерогацията, и други държави членки, нито обмена и съхранението на информация в други държави членки за целите на прилагането на митническото законодателство. Закъснението на определени държави членки при въвеждането на някои от изискваните системи има отрицателно въздействие върху равнопоставеността на операторите в целия Съюз, тъй като тези системи са предназначени да предлагат едни и същи улеснения за икономическите оператори във всички държави членки. Освен това поради естеството на различните системи промените, необходими за привеждане в съответствие с изискванията на МКС, се отразяват и на други свързани или зависими информационни системи, а някои от тях имат значение за защитата на приходите и борбата с нелоялната и незаконната търговия.

Комисията направи оценка на исканията за дерогация, подадени от държавите членки, и оцени забавянията в трансевропейските системи. В резултат на това през 2023 г. бяха приети 5 решения за дерогации и РП за МКС беше преразгледана. Успоредно с това Комисията започна и преразглеждането на МГСП-М. Одобряването на новия МГСП-М за 2023 г. от генералните директори в Групата за митническа политика и приемането на новата РП за МКС от Комисията на 15 декември 2023 г. осигурява преразгледана правна и оперативна рамка и нова отправна точка за измерване на напредъка по текущите проекти.

Новата РП за МКС е инструментът за направляване на държавите членки към общо и осъществимо изпълнение на незавършените проекти, като се оставя повече възможност за гъвкавост при спазването на крайните срокове, но въпреки това се запазва необходимият натиск за пълното изпълнение на РП за МКС до 31 декември 2025 г. Както е илюстрирано по-долу в зелено, напредъкът по изпълнението продължава до 2025 г.

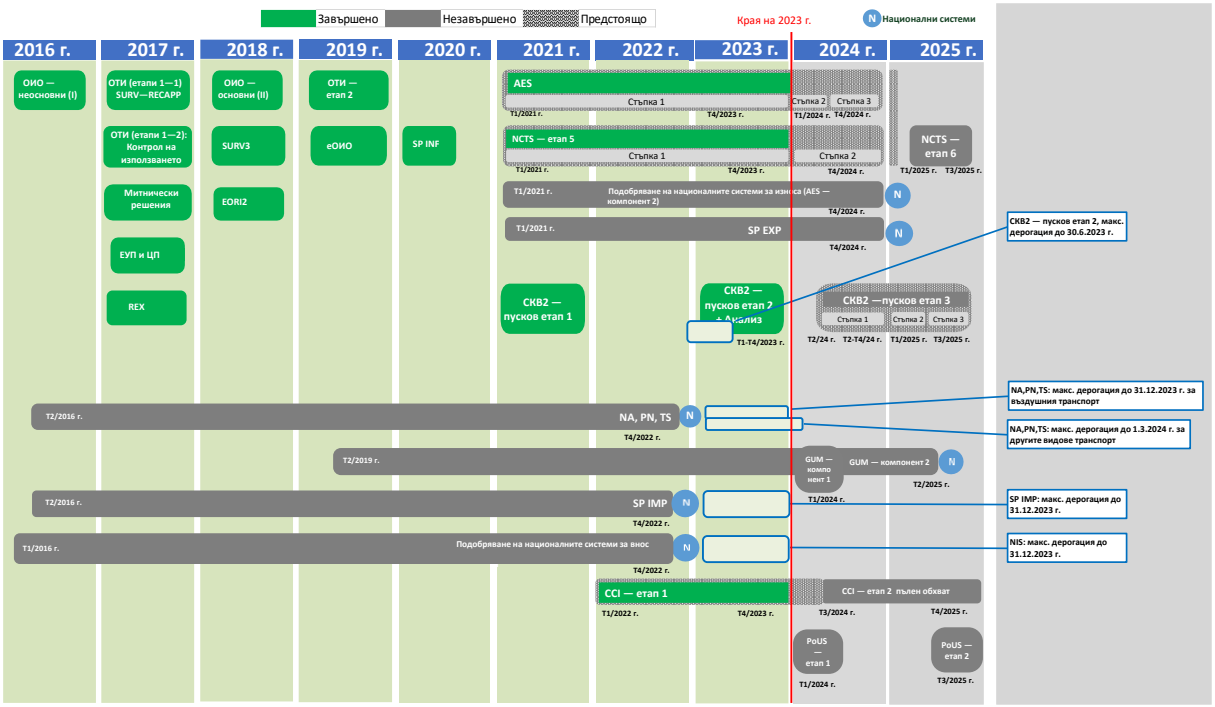

Фигура 4 — Преглед на планирането

За да се обобщи напредъкът на държавите членки, може да се отбележи, че се очаква **около 71 % от държавите членки, на които е предоставена дерогация** за националните системи за въвеждане/внос и СКВ2 — пусков етап 2, да спазят крайния срок 31 декември 2023 г. Следва да се отбележи, че предстоящите въвеждания се отнасят предимно до временното складиране и подобряването на националната система за вноса (NIS). Тези забавяния не само оказват влияние върху трансевропейските проекти, като например централизираното митническо оформяне при внос, но и удължават преходния период за икономическите оператори, като възпрепятстват хармонизирането на процесите и данните.

Забавянията при NIS допълнително затрудняват подаването на данни към системата „Наблюдение 3“. Като се има предвид решаващата ѝ роля в наблюдението на трансакциите и търговските потоци, това доведе до неблагоприятни последици в определени сектори, като например селскостопанския пазар. Освен това въвеждането на NIS е от съществено значение за осигуряване на еднакво прилагане на Общата митническа тарифа на Съюза. Това означава да се окаже подкрепа на държавите членки в тяхната оценка на риска по отношение на митническото законодателство и да се осигури единство на митническия контрол, да се води борба със заобикалянето на мерките и санкциите, да се защитава Съюзът от нелоялна и незаконна търговия (включително изискванията, свързани с механизма за корекция на въглеродните емисии на границите — МКВЕГ).

Когато разглеждаме цялостната картина на фона на новата РП за МКС, набелязваме три категории за бъдещото развитие:

Приблизително 60 % от държавите членки са обявили, че ще могат да въведат всички свои системи в рамките на крайните срокове за проектите, определени в новата РП за МКС за следващите две години. Те изпълняват ангажиментите си и в случай на ограничено забавяне само за няколко системи те изглежда разполагат с подходящи инструменти за управление, за да се справят ефективно с потенциалните пречки. Съществува нисък риск от неспазване на крайния срок през 2025 г.

Около 25—30 % от държавите членки са посочили, че положението им се е влошило от 2022 г. насам. Изглежда, че забавянията продължават да се натрупват. Преразгледаната РП за МКС им предоставя повече възможности за намаляване на степента на неспазване на крайните

срокове, но ако не предприемат решителни смекчаващи действия, има риск да не успеят да спазят крайните срокове по проектите за една или повече системи. Съществува среден риск от неспазване на крайния срок през 2025 г.

Около 10—15 % от държавите членки имат сериозни забавяния за повечето останали системи. Тези държави членки срещат затруднения при преодоляването на забавянията си и най-вероятно ще пропуснат редица от крайните срокове на проектите, независимо от предприетите мерки за намеса. Това се дължи на предизвикателствата при възлагането на обществени поръчки, липсата на гъвкаво управление на проектите, липсата на стабилно и надеждно планиране на изпълнението и продължаващите структурни проблеми в администрациите, които засягат почти всички проекти по МКС. Дори при новата РП за МКС продължава да е налице значително предизвикателство за постигането на пълното внедряване на информационните системи, предвидени в МКС. Съществува висок риск от неспазване на крайния срок през 2025 г.

Всички заинтересовани страни трябва да съсредоточат усилията си и да инвестират в спазването на законоустановените срокове, определени в новата РП за МКС. Внимателният мониторинг от страна на Комисията на равнище програма и проект ще продължи през следващите две години и ще бъде подкрепен с двустранни и пленарни заседания с държавите членки. За някои държави членки наскоро стартиралият договор за консултантски услуги в подкрепа на внедряването на информационните системи, предвидени в МКС, би могъл да окаже известно въздействие за улесняване на процеса или частично да помогне за намаляване на забавянията в държавите членки. Държавите членки биха могли също така да се възползват от подкрепата, предоставена в рамките на инструмента за техническа подкрепа за 2024 г., най-малко за одобрените проекти. Комисията продължава да работи с редица държави членки и по двете направления.

В контекста на натрупващите се забавяния по отношение на прилагането на МКС от страна на държавите членки е важно Комисията да проучи и възможността за използване на други налични инструменти за преодоляване на последиците за държавите членки, които значително изостават в сроковете за въвеждане.